

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת שלח

אור

לכל אדם יש כשרונות ויכולות:

במדבר פרק יג (לג) וְשֵׁם רְאִינּוֹ אֶת הַנְּפִילִים בְּנֵי עֲנָק מִן הַנְּפִלִים וְנָחִי בְּעֵינֵינוּ פַּחְגָּבִים וְכֵן הֵינּוּ בְּעֵינֵיהֶם:
דברי חז"ל:

וּפְרָשִׁי שִׁמְעֵנו אֹמְרִים זֶה לִזֶּה נִמְלִים יֵשׁ בְּכַרְמִים כְּאַנְשֵׁים: וְהִנֵּה דִבְרֵי מִבּוֹאֲרִים בְּמִסְכַּת פּוּטָה דָף לָה ע"א שְׂשֹׂאלָה לְכַאוּרָה הַמְרַגְלִים מְשַׁקְרִים כִּיצַד אָמְרוּ שְׂכַךְ הָיוּ בְּעֵינֵיהֶם מֵהִיכֵן יָדְעוּ מַה הוֹשִׁבִים עֲלֵיהֶם? וְתִירְצָה כִּיוֵן שֶׁהִיָּה דְרָכְךָ לְהַבְרֹת אֶת הָאֲבָלִים בַּחוּץ תַּחַת הָאֵילָן וְרָאוּ אוֹתָן מִטְּפָסִים עַל הָאֵילָנוֹת וְשִׁמְעוּ אוֹתָם אֹמְרִים אַחַד לְשֵׁנִי תִירָאוּ אַנְשֵׁים הַדּוּמִים לְנִמְלִים בְּעֵצִים.

שאלות:

א והקשו כל המפרשים והרי בתורה כתוב ונחיינו כהגבים וכן היינו בעיניהם ולא כנמלים ומדוע הגמרא ורש"י שינו מהכתוב לומר כנמלים? **ב** זאת ועוד יש לשאול מה העניין לתורה לכתוב ונחיינו וכו' הרי העיקר שתכתוב מה שאמרו כיצד הם נראים כלפיהן מרוב גובהן?

דרכן של בני אדם:

והנה כאשר נתבונן בהנהגת בני אדם בדרך כלל האדם אינו יודע או מעריך את היכולות והכישורים שיש בו מספיק ולזאת כאשר יש לפניו פעילות ציבורית מרגיש שהוא אינו מסוגל, בהיות ואין לאדם את הביטחון העצמי ומתבייש מעצמו שמא יכשל ולא יצליח, בפרט כאשר מדובר בעניינים רוחניים קשה על האדם לקחת על עצמו אחריות ציבורית מפני שאינו הושב שהוא מסוגל לעשות ולפעול ובדרך כלל מצטנע, ואולי בתוך ליבו מרגיש שזו הנהגת ענוה שלא יתפאר האדם במעשיו, אולם תורתנו מלמדת אותנו שאין הדבר נובע ממידת הענוה אלא ממידת השפלות שהודרת לליבו של האדם מתוך עצלות, והובתו של כל אדם להכיר בכישוריו והיכולות שלו ולנצלם כי זה תפקידו של האדם בעולמו ולכל אדם יש לו כישורים ויכולות התואמות את עתידו למען להשלים את תפקידו ויעודו בעולם וכל שאינו מנצלם הרי הוא מועל בתפקידו ותכליתו.

יסוד רבנו עובדיה מברטנורא השפלות מתחילה ממנו:

ובזה נבא לביאור דברי חז"ל כתב רבנו עובדיה מברטנורא שבעצם קושיה מתורצת בחברתא שאותה הרגשה שאחרים מסתכלים עליהם כנמלים מתחילה ממה שבעיני עצמן נחשבים כהגבים, כיון שתמיד אחרים רואים את השני עוד יותר קטן ממה שהוא רואה את עצמו. והתורה מלמדת אותנו שלולי ידעו להעריך את עצמן ולבטוח בקב"ה בודאי לא היו הושבים ומרגישים כך שהם כהגבים וממילא לא היו בעיניהם כנמלים.

סתירה בהנהגת הלל:

ועפ"י יסוד זה נבין שהנה יש להקשות סתירה בהנהגת הלל הזקן שמצד אחד מסופר על ענותנותו כמבואר במסכת שבת דף ל ע"ב והובא באבד"נ פט"ו, ובכלה פ"י תנו רבנן לעולם יהא אדם ענוותן כהלל ואל יהא קפדן כשמאי. מעשה בשני בני אדם שהתערבו, וכך אמרו זה לזה כל מי שילך ויצליח להכעיס את הלל, יטול ארבע מאות זוז. הלך אחד מהם בערב שבת והלל היה חופף את ראשו לכבוד שבת. הלך לפתח ביתו של הלל. ואמר בקול האם יש כאן הלל? ונתכון לפנות לנשיא ישראל בלשון שהוא גנאי עבורו. נתעטף הלל, ויצא לקראתו. אמר לו הלל בני, מה אתה מבקש? אמר לו שאלה יש לי לשאול אותך. אמר לו הלל שאל בני, שאל, שאלו מפני מה ראשיהן של בבליים פגולות? אמר לו הלל בני, שאלה גדולה שאלת והתשובה היא מפני שאין להם מילדות פקחות ואינם יודעים להוציא את העובר ממעי אמו באופן שלא יפגע העובר. הלך אותו אדם, והמתין שעה אחת. לאחר שהמתין, חזר ואמר עוד הפעם בקול האם נמצא כאן הלל, נתעטף הלל ויצא לקראתו. אמר לו הלל בני, מה אתה מבקש? אמר לו שאלה יש לי לשאול. אמר לו הלל שאל בני, שאל, שאלו מפני מה עיניהן של תרמודייין אינם מאורכות אלא עגולות. אמר לו הלל בני, שאלה גדולה שאלת והתשובה היא מפני שהתרמודייין הם גרים בין החולות וכיון שהרוח נושבת בעיניהם נעשו עיניהם עגולות כדי שלא יכנס החול בעיניהם. הלך אותו אדם והמתין שעה אחת. לאחר שהמתין, חזר ואמר עוד הפעם בקול האם נמצא כאן הלל, נתעטף הלל ויצא לקראתו. אמר לו הלל בני, מה אתה מבקש? אמר לו שאלה יש לי לשאול, אמר לו הלל שאל בני שאל, שאלו מפני מה רגליהם של אפרקיים רחבות? אמר לו הלל בני, שאלה גדולה שאלת. והתשובה היא מפני שהאפרקיים גרים בין ביצות המים, ולכך עשה להם הקדוש ברוך הוא רגלים רחבות כדי שלא יטבעו. אמר לו אותו אחד עוד שאלות הרבה יש לי לשאול, ומתירא אני שמא תכעום עלי. נתעטף הלל וישב לפניו, אמר לו כל השאלות שיש לך עוד לשאול, שאל, אמר לו אתה הוא הלל שקורין אותך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

נשיא ישראל? אמר לו הלל כן, אמר לו אם אתה הוא הלואי שלא ירבו כמותך בישראל. אמר לו הלל בני, מפני מה אתה אומר כן? אמר לו מפני שהפסדתי בגללך, ד' מאות זוו, שהתערבתי עם חברי שאצליה להכעיסך. אמר לו הלל הוי זהיר ברוחך ראוי הוא לכך הלל, שתאבד על ידו ארבע מאות זוו, ועוד ארבע מאות זוו, ובלבד שהלל לא יקפיד. ועוד ממשיכה שם הגמרא לספר על שלושה גרים שרצו להתגייר וכיצד נהג איתם הלל עד שאמרו קפדנותו של שמאי בקשה למורדנו מן העולם, ענוותנותו של הלל קרבנו תחת כנפי השכינה. ואילו **במסכת סוכה דף נג ע"א לכאורה כתוב הפוך** מסופר אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמה בשמחת בית השואבה היה אומר כך, אם אני כאן הכל כאן, ואם איני כאן מי כאן, משמעות דבריו שהוא הכל ויותר מכולם שזה נשמע גאוה?

תירוץ הגר"ח שמו"לביץ זצ"ל להבדיל בין ענווה לשפלות:

אולם ראיתי בשיחות מוסר להגר"ח שמו"לביץ זצ"ל שמתרין שכאן חז"ל מלמדים אותנו יסוד גדול בעבודת השם שיש הבדל מהותי בין ענווה לשפלות, וגדר הענווה שהאדם חייב לנהוג במידת הענווה היינו שיודע שכל מה שיש לו זה מאיתו יתברך ולא מכוחו ועוצם ידו וגם לא מחכמתו אלא הכל מתנת שמים, ולכן מצד עצמותו לא היה יכול להשיג כלום ולזה יקרא ענווה, אולם אדם אשר אומר וחושב שהוא בפועל אפס ואין בו כלום ואין לו יכולת לפעול ולעשות כלום ולהתעלם מהכישורים והיכולות שהשם יתברך נתן לו אינה מידת הענווה אלא זה שפלות, ויתבע על כך מפני שחייב להכיר ערכו ויכולתו ואת הכישורים שהשם נטע בקרבו בכדי לנצלם כמה שיותר. משל למה הדבר דומה לפקיד ראשי בבנק אשר אצלו מפקידים סכומי עתק אין ספק שמצד אחד אינו חושב ולא עולה בדמיונו שהכסף שלו והוא עשיר גדול, אולם הוא חייב לדעת את גודל האחריות שהפקידו בידו ולהיות זהיר מפני שהוא פקיד ראשי, כך כל אדם מחוייב לדעת את ערכו של הכישורים והחכמה והיכולות שנמטע השם בקרבו ולנצל אותם, בהיות ולכל אדם יש תכלית והקב"ה נותן לכל אדם את הכלים להגיע לתכליתו וכל שאינו מנצל אותם הרי הוא מועל בתפקידו ויענש על כך, לכן כל אחד חייב להכיר בכישוריו בכדי ליישם את תכליתו, אלא שצריך להתנהג במידת הענווה וידע ויבין שהכל מאיתו יתברך ולא יתרברב על אחרים באותן כישורים שהקב"ה הניח אותם ונתן לו. ובזה מתבאר הנהגתו של הלל שברור שהתנהג כלפי בני אדם בענווה, אך למרות זאת כשהגיע זמן שמחת בית השואבה תבע מעצמו לשמוח ולשמח כי אם הוא לא ישמח אף אחד לא ישמח ולא סמך שאחרים ישמחו.

מאור מאור הוי שפל רוח:

ולמרות שאמר התנא בפרקי אבות פרק ד משנה ד רבי לויטס איש יבנה אומר מאד מאד הוי שפל רוח שתקות אנוש רמה. כוונת התנא לענווה ולא לשפלות, לכן כתב שפל רוח פירושו של דבר שאין רוחו גבוה ולא מתרברב בחכמתו ובעושרו וכדומה כתלמידי בלעם שרוחם גבוה, אבל אין הכוונה שאינו יודע את כישוריו ולא מנצל את היכולות שניתן בהם מאת הבורא.

להנ"ל יוכן הנהגת רשב"י:

ויסוד זה נלמד גם מרבי שמעון בר יוחאי אשר גם כן אמר על דרך זו **במסכת סוכה דף מה ע"ב** ואמר הזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי ראיתי בני עלייה והן מועטין, אם אלה הן אני ובני מהן, אם מאה הם אני ובני מהן, אם שנים הן אני ובני הן היתכן ה"ו שהוא מתגאה? אולם נראה לבאר לפי היסוד שאמרנו שחייב האדם להכיר בערך הכוחות שיש בו בכדי לתבוע מעצמו ולנצל אותם, והעיקר שלא לתלות בחכמתו כוחו וזריזותו, ולכן רבי שמעון בר יוחאי אמר ותבע מעצמו להיות הכי מיוחד ולא הסתפק במועט.

ולהנ"ל יוכן דברי הגמרא בסוטה:

ובזה אפשר לבאר את דברי חז"ל **במסכת סוטה דף מט ע"ב** משמת רבי בטלה ענוה ויראת הטא. אמר ליה רב יוסף לתנא לא תיתני ענוה, דאיכא אנא. אמר ליה רב נחמן לתנא לא תיתני יראת הטא, דאיכא אנא. והקשו המפרשים כיצד יכול לומר רב יוסף לומר שאל תאמר בטלה הענווה כי אני נמצא הרי זה עצמו היפך הענווה? ולענ"ד אפשר ליישב על פי דברנו לעיל שכוונתו שהוא תובע מעצמו למלא את מקום רבי בענווה וכן רב נחמן ביראת הטא.

בשבילי נברא העולם:

ובזה יוכנו היטב דברי הרמב"ם הלכות סנהדרין פרק יב בא"ד לפיכך נברא אדם יחידי בעולם ללמד שכל המאבד נפש אחת מן העולם מעלין עליו כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת בעולם מעלין עליו כאילו קיים עולם מלא, הרי כל באי עולם בצורת אדם הראשון הם נבראים ואין פני כל אחד מהן דומין לפני חבירו, לפיכך כל אחד ואחד יכול לומר בשבילי נברא העולם ע"כ. ללמדנו שהקב"ה בכוונה ברא את האדם יחידי בעולם ולא ברא רבים ביחד וכן כל אדם עם פרצוף אחר כי כל אדם יש לו תכלית בפני עצמו שהוא יכול להיות בו גדול הדור ולזכות הרבים מה שאחרים לא יוכלו לעשות, וכאשר אפשר לראות מהמציאות שיש אנשים אשר עושים חיל לכלל ישראל למרות שאנכי זוכר כיצד התחילו מדבר פגום והלכו

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ועלו עד שנעשה הדבר בקני מידה ארצי ועולמי, אך הכל תלוי ביסוד שאמרנו שידע להעריך את הכלים שהשם יתברך נמטע בקרבו וינצל אותם ועל ידי זה יגיע לתכליתו.

מדוע לא היית ר' זושא:

על הרבי ר' זושא זצ"ל מסופר שנהג לומר אחרי מאה ועשרים שנה כאשר אעמוד בפני בית דין של מעלה אם יבואו וישאלו אותי זושא למה לא היית כמו משה רבינו ע"ה אענה להם מיד אני לא משה רבינו ע"ה באם ישאלו אותי זושא מדוע לא היית כמו רבי עקיבא גם על שאלה זו תשובתי מוכנה בפי אינני רבי עקיבא אבל מהשאלה למה לא גדלת להיות ר' זושא אוי כמה פוחד אני משאלה זו כי עליה לא יהיה לי מה לענות אילו הייתי מנצל את הכוחות והכשרונות שחוננתי בהם הייתי יכול להיות רבי זושא.

תלמיד של רב פרידה:

ואפשר בזה להבין דבר מופלא כיצד הגמרא במסכת עירובין דף נד ע"ב מספרת על התנא רבי פרידה שהיה לו תלמיד אחד שהיה חוזר על כל קמט ארבע מאות פעם עד שהיה מבין ופעם הוזמן רבי פרידה להיות סנדק ובגלל שהתלמיד חשב שלא יוכל ללמדו ארבע פעם לא התרכזו ונצרך לחזור עוד ארבע מאות פעם. והשאלה כיצד רבי פרידה לא חס על זמנו ומה כבר יצא מתלמיד כזה שצריך לחזור לו ארבע מאות פעם? אולם אפשר לומר כי רבי פרידה ראה שהתלמיד כל כך רצונו עז עד שמוכן להקשיב ארבע מאות פעם בכדי להבין בהכרח עם רצון כזה יגע לגדולות ונצורות, כי תלמיד רגיל אינו מסוגל לשמוע פעמיים או שלושה וארבעה פעמים והוא מוכן ארבע מאות פעם. ואכן זכורני בחור שהיה לו ממש ראש סתום ואטום בשפת העם ולא היה מבין כלום ולמרות זאת היה תופס את הגמרא וחוזר וחוזר בלי הפסקה ומתוך עקשנותו הגיע לגדולות עד שגמר את הש"ס.

אין דבר העומד בפני הרצון מעשה עם החת"ס:

בספר חיי עולם כותב מרן הסטייפלר הגרי"י קנייבסקי זצ"ל באמת גם מי שהוא קשה הבנה עצום אם יתאמץ מאוד בלימוד התורה יזכה לסייעתא דשמיא להיות גדול בתורה אף על פי שזה הרבה יותר מכפי כשרונו הטבעי, וכדי לחזק ידי נדכאים אעתיק מה שכתב בספר חוט המשולש תולדות החתם סופר סיפר לי דודי הגאון קדוש ר' מו"ה שמעון סופר אב"ד דקהילת קרקא בדרעזווין בא אל זקני בעל החתם סופר נער אחד בן שבע עשרה או שמונה עשרה שנה וגילה לו שרצונו ללמוד תורה ונפשו חשקה בה, בשמוע הכחורים כן שחקו והתלו בו איך זה בר שנים כמותו אשר לא ראה מאורות מימיו רצונו לתקוע עצמו ללמוד גמרא? אולם רבם גער בהם למה זה תצחקו הלא כל הרוצה ללמוד יבוא וילמד וקירב את הנער וציוה את הכחורים וקבע להם עיתים לתורה שזה ילמד עמו שעה זו ואחר שעה אחרת וכן עשו, אבל נוסף למה שהגיע הנער לגיל שבע עשרה היה לו חסרון נוסף שקשה היה לשמוע ומהיר לאבד עד שאם למדו עמו איזו משנה מאה פעמים עד מהרה היה שוכח אותה ולמחרת היתה בעיניו כאילו לא למדו מעולם, אמנם בכל זאת חשקו לתורה לא פג התמיד בלימוד ולא התייאש וכל הבא ליטהר מסייעין אותו וברכות הימים הגיע למדרגת בחור מופלג בתורה גם יראתו היתה טהורה ועלה והצליח ועשה פרי קודש הילולים והיה למדן מופלג עד שנתמנה לדיין בעיר מטרסדורף תחת כנפי רבו ואחר כך נתקבל כרב בעיר שליינינג ואחר כך נתעלה לאב בית דין בעיר נייזאף והיה תלמיד חכם גדול בתורה ובצדקות והוזכר כמה פעמים בספרי החתם סופר.

מעשה עם הנצי"ב מואלוזין:

מסופר על הנצי"ב מואלוזין כאשר הוציא לאור את ספרו העמק שאלה ערך סעודה גדולה במהלך הסעודה סיפר בהיותי ילד שמעתי פעם בהיחבא את הורי משהחיים ביניהם אודותי בשיחה זו אמר אבי לאמי מתוך כבי נסיתי כל דרך אפשרית לעניין את בנינו בלימוד אך נראה ששום דבר לא עזר לפיכך חוששני שלמרות שחלומי הגדול היה תמיד שבננו יהיה תלמיד חכם נאליץ ללמדו להיות בעל מלאכה, ורעדתי מהכאב והדמעות של אבי ומיד רצתי אליו והבטחתי לו שמאז והלאה אקדיש את זמני ללימוד תורה ואכן זה הקטן הפך למתמיד גדול שכתוצאה מכך זכה לעמוד במנהיגות עולם התורה. תארו לעצמכם אמר הנצי"ב מה היה גורלי אלמלא שמעתי את כאבו של אבי הייתי נגר או הייט וכאשר הייתי בא לאחר מותי בפני בית דין של מעלה היו תובעים ממני מדוע לא כתבתי את ההעמק שאלה, כבעל מלאכה לא הייתי מעלה על דעתי שהייתי מסוגל לעשות זאת, אולם כיום רואים אנו שתביעה כזו היתה מוצדקת, לכן הסיבה לסעודה זו כפולה על שזכיתי לסיים ספר זה, וכן להודות להשם שהוביל אותי בדרך לימוד התורה. ישנם כוחות סמויים באדם וכאשר ירצה לממשם באמת ישיג השגות גדולות עד מאוד אין דבר העומד בפני הרצון.

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

פעמים השפלות נובעת מהנאוה:

זאת ועוד ההבדל בין שפלות לענווה כי רבים נוהגים לומר כי הם כלום ומאפסים את עצמן והדבר נובע או מגאוה או משפלות ועצלות ולא מתוך ענווה אמתית, והמבחן לכך הוא כאשר נקלע האדם למצב שפוגעים בו איך הוא מגיב האם מגלה סובלנות ומתגבר על מידותיו או תיכף מגיב בחריפות ומגלה שכל דבריו הינם הצגה בלבד ואינו אלא גאוותן מחופש.

מעשה בכומר בזמן הרמב"ם:

כמסופר בזמן הרמב"ם שהיה כומר אחד שהתנהג בענווה גדולה ואפילו לילד קטן היה מתייחס בכבוד והתפרסם שמו שהוא מתנהג בענווה אפילו יותר ממושה רבנו כביכול, הרמב"ם הלך להתחכות על טיבו ובאמת כאשר הגיע אליו קיבלו בכבוד מלכים ושירת את הרמב"ם באופן יוצא מהכלל, וככל שהרמב"ם שהה בקרבתו הלך ונתפעל והתפלא כיצד יתכן שכומר יגיע לדרגה זו כי לא הצליח למצוא דופי בהתנהגותו, אולם כאשר נפרד ממנו והוא ליוה אותו שאלו הרמב"ם שבכל זמן שהותו אצלו התעורר בשאלה קשה הרי בתורה כתוב שמושה עניו מכל איש אשר על פני האדמה והוא חושב שכבודו היה ראוי להיכתב? השיבו הכומר ששאלה זו גם לו היא מאוד קשה ואין לו עליה תשובה. ואז הבין הרמב"ם שהכל הוא הצגה להגדיל שמו וכל הנהגתו בענווה נובע מתוך הגאוה.

מעשה עם רבי יונתן איבשיץ:

כמו כן יש להוסיף המעשה עם הרב יונתן איבשיץ שנקלע לישוב לקראת יום הכיפור והיפש את המקום שבו יוכל להתפלל ומצא מקום נפלא ליד זקן מכובד שמתנהג בענווה וכל תפילותיו היו עם התבטלות מוחלטת כך היה שומע את קולו בתפילה, אולם כאשר הגיעו למחרת בשהרית של יום כיפור לקריאת התורה והגבאי כיבד בעליות וכיבד אחד שלישי ואותו כיבד לרביעי תיכף כעס וצעק על הגבאי האם הוא לא מתבייש שנותן לאותו אחד שלישי ולו נותן רביעי איך הוא משווה אותו אליו עד שמחשיכו ממנו היות ועליות שלישי יותר חשובה מרביעי ובפרט למנהג אשכנז, ונוצר צעקות וזכחים ולא הסכים לעלות, לאחר התפילה פנה הרב יונתן איבשיץ לאותו זקן שאינו מבין אותו והרי התפלל בסמיכות אליו ושמע אותו כיצד אומר בתפילתו שהוא עפר ואפר ואינו כלום וכעת בשביל עליית שלישי או רביעי מתקומם וצועק, השיב הזקן כבודו מועה בתפילה אני מדבר עם הקב"ה כלפיו בודאי שאני עפר ואפר אבל כלפי בני אדם ודאי שאותו אדם עפר ואפר לגביו ולכן הוא מקפיד.

מוסר השכל:

ללמדנו למרות שהאדם צריך לנהוג במידת הענווה אך לא בשפלות ולכן חייב להכיר בכישוריו ויכולתו ולנצלם עד כמה שיכול כי זה תפקידו ותכליתו של האדם, אולם הרבה פעמים מוצאים בני אדם שמראים עצמן כענווים ומבטלים עצמן אך לצערנו הדבר או נובע משפלות שאינו מוכן לתבוע מעצמו יוזמות למען זיכוי הרבים או מתוך גאוה שרוצה לזכות ליוקרה והערכה וברגע שנוגעים או פוגעים בו תיכף ומיד ויפתח את פי האתון ומתייצב כאריה טורף, ולכן חובת האדם לבחון עצמו בכור המבחן לדעת את כוחות נפשו ומידותיו והחלש יאמר גיבור אני ובמקום שאין אנשים תהיה איש וכל אחד ביכולתו לחולל מחפך בעולם ובלבד שירצה כי אין דבר העומד בפני הרצון.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך.

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

